

Prin rugăciune și credință spre cinstea altarelor; să ne rugăm pentru beatificarea episcopilor greco-catolici, morți în faimă de martiri sub regimul comunist

LUNA PREACURATEI

CALEA DESĂVÂRȘIRII

Revistă de spiritualitate și de cultură creștină a Societății
„EPISCOPI DR. IOAN SUCIU”
Anul XXI Nr. 5 (250) mai 2015

Reuniunea Mariană în luna Preacuratei

„Strălucește în lumină/Cea de har și slavă plină/ A Scripturilor Regină./ Lumi și veacuri, și popoare/Îi stau, umil, la picioare/ Maicii pururea Fecioară”, sunt din versurile închinare Preacuratei de Episcopul Martir al Eparhiei noastre, Iuliu Hirțea, versuri recitate și meditate de noi în luna mai.

Regină a Cerului și a Pământului, Mama noastră Cerească și Mama a Bisericii, revărsă raze de lumină în viețile celor care o iubesc și i se încredințează, și în viața Reuniunii Mariane, revărsă raze de haruri în viața Bisericii.

Sf. Ludovic Maria Grignon de Montfort, în **„Tratat despre adevărata evlavie către Preasfânta Fecioară Maria”** ne spune că **„Dumnezeu a încredințat Mariei darurile Sale cele mai alese, în așa fel ca Ea să poată împărți cui vrea, cât vrea, cum vrea și când vrea, toate darurile și harurile Lui; și nu se dă nici un har ceresc oamenilor care să nu treacă prin mâinile Ei”**.

Biserica răspunde acestei mari iubiri închinându-i Preacuratei două luni din an: **Luna mai**, în toată Biserica Catolică, și **Luna august**, în Biserica noastră Greco-Catolică, când întâmpinăm marea Sărbătoare din 15 august, „Adormirea și ridicarea la Cer a Maicii Domnului”, cu „Paraclisele Sfintei Fecioare”, cântate în toate bisericile, seară de seară.

Suntem în luna mai. Ce poate face Reuniunea Mariană, familia Ei, pentru Ea, Mama, Modelul, Mijlocitoarea și Ocrotitoarea?

În primul rând, prin câteva cuvinte, să reînnoim consfințirea noastră **„Eu sunt cu totul al tău și toate ale mele ale tale sunt” (Totus tuus ego sum, et omnia mea tua sunt)**.

Fiind în luna florilor, ca și marianistele și marianiștii din trecut, să-i împodobim altarele, statuile și icoanele cu flori și să-i închinăm Rozare sfinte, să fie mai vie credința noastră, mai prezentă Reuniunea la Sf. Liturghii zilnice, pe care Ei să i le oferim.

Anii mulți de suprimare a Bisericii noastre au dus la neglijarea sau uitarea unei devoțiuni, cerută chiar de Preacurata: **„Cele cinci sâmbete de devoțiune”**, să o reînvățăm. La 10 decembrie 1925, Sfânta Fecioară cu Isus Copil, deasupra unui nor luminos, a apărut Luciei, vizionarea de la Fatima. Punând mâna pe umărul ei, i-a arătat o Inimă înconjurată de spini. Preacurata i-a spus Luciei: **„Fiica mea, privește la Inima mea înconjurată de spini cu care oamenii nerecunoscători mă străpung tot timpul prin blasfemii și nerecunoștință. Tu, cel puțin, încearcă să mă mângâi și spune oamenilor că promit să ajut în ceasul morții cu haruri necesare pentru salvare pe toți cei care în cele dintâi sâmbete din cinci luni la rând se mărturisesc, primesc Sf. Cuminecătură, spun Rozarul și stau cu mine un sfert de oră, meditănd asupra celor cinsprezece mistere cu intenția de a-mi oferi reparație”**.

CALEA DESĂVÂRȘIRII

Despre unirea dragostei frățești

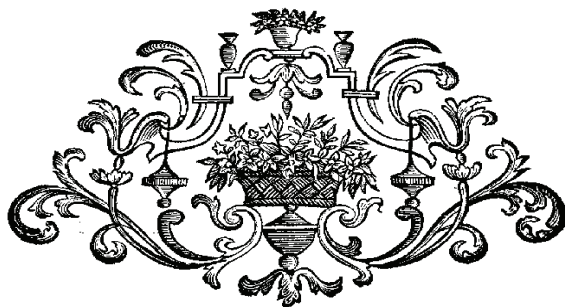
Sfântul Augustin, vorbind despre porunca iubirii, ne spune că „Domnul a voit să-i dea așa mare însemnătate, încât a mers până acolo, de a zis: <Într-aceasta vor cunoaște că sunteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste unul față de altul>. El vrea ca dragostea să fie un semn nu numai al ucenicilor Săi, ci un semn în care va putea cunoaște lumea întreaga adevărul misiunii Sale”.

Părintele spiritual

din Alfonso Rodriquez, SJ

“Calea Desăvârșirii Creștine”, vol. I,

Oradea 1933

SUMAR

Editorial.....	2	Pagini bilingve.....	10
Privind pe Sfânta Fecioară.....	4	Mereu primăvară.....	12
”Canonici, profesori și vicari foranei din Biserica Română		Surorile Oblate Asumționiste.....	14
Unită.....	5	Anul Sfânt al Milostivoirii.....	17

Privind pe Sfânta Fecioară

Scriitorul Andre Bellesort povestește în „**Revue des Deux Mondes**” (1931) despre vizita ce o făcu unui preot misionar, director și duhovnic al leprozeriei din Koyama, Japonia.

Total era respingător; viața părea imposibilă în atmosfera aceea.

Întrebai pe misionar, nu asupra suferințelor nevindecabili, ci asupra lui însuși. Trăia singur cu acei oropsiți? Da, singur, afară de ceasurile rare în care mai trecea vreun vizitator, sau când vreun confrate se abătea din drum ca să vină să-i strângă mâna. Și nu cunoștea ceasurile mohorâte, deznădejdiile amare? Nu, printre aceste respingătoare resturi omenești, printre aceste cadavre care se mișcă și respire misionarul înfăptuia micul seceriș sufletesc. Îi arătai admirația mea.

Nu mă admirați îmi răspunse. Nu sunt atât de singur pe cât vă închipuiți. Am o ocrotire, un refugiu împotriva tuturor tristeților. Și de mai multe ori în răstimpul convorbirii făcu aluzie la aceasta.

Apoi îmi spuse: „**Aș vrea să știți de unde îmi vine întărirea. Când veți vedea, o să înțelegeți că nu sunt de plâns**”. Mă conduse în grădina sa orânduită în stil japonez. Înapoia unei perdele de arbori, îmi arătă o statuie a Sfintei Fecioare, ridicată pe muchi de piatră.

„De fiecare data ce am un necaz, îmi spuse, de îndată ce simt că inima este la marginea puterii, vin aici, o privesc, o rog și mă înapoiez cu mai mult curaj și avânt ca oricând”.

Am găsit un om, încheie Bellesort, a cărui clipe erau consacrate celor sfârtecați cu trupul, a căror vedere mă îndepărta cu oroare, **un om care în ceasurile grele își regăsea puterea contemplând o statuie a Sfintei Fecioare.**

Fără să fim în Japonia, noi deopotrivă trăim într-o leprozerie, căci **lumea întreagă e înecată în rău** (Sf. Ioan). Nu carne sfârtecată de erupții scârboase, ci suflete ce mocnesc în pântecul păcatelor, suflete ce se îmbată cu toate otrăvurile ce vând farmaciile Iadului, inimi viermuite de poftă noroioasă, stârvuri neîngropate, izvoare de-atâtea și-atâtea molime ce se răspândesc prin tiparnițe și roiesc prin vorbe multe. Și-n această imensă leprozerie, mai hidoasă ca cea din Koyama, noi cei ce din răspuțeri râvnim spre Împărăția Cerurilor, ne vedem **siliți să trăim.**

Să contemplăm pe Sfânta Fecioară. Frumusețea ce privim se va întipări în noi, cum albastrul cerului se întrupează în genuna munților, și liniștea cu brațul tare al curajului va veni în noi.

Episcop Ioan SUCIU

„Canonici, profesori și vicari foranei din Biserica Română Unită”

(1853-1918)

DICTIONAR

Volumul a apărut sub egida Academiei Române, Institutul de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca, Ed. Mega, 2013, întocmit de un grup de cercetători, coordonator fiind doamna Mirela Popa-Andrei.

Structura operei este alcătuită din secvențele: **„Preliminarii la o anchetă socio-antropologică asupra elitei române greco-catolice 1853-1918”**; **„Notă asupra ediției”**; **„Referințe bibliografice”**; **„Abstract”**; **„Glosar de termeni”** și **„Indice onomastic”**.

Cu **„Introducere”**, text al primei secvențe, înțrăm în conținutul operei care se distinge prin ineditul ei. Se pune în atenția cititorilor o directivă principală a istoriografiei noastre din

ultimele decenii: **„studiul elitelor, ca forțe motrice ale societății în care au activat”**. În aceste prime pagini autorii cuprind problemele analizate în trei subtitluri: **„Canonicii capitulari”**, **„Vicarii foranei din Provincia Mitropolitană de Alba Iulia și Făgăraș”** și **„Profesorii Seminarilor Teologice din Blaj și Gherla”**.

Autorii **„Dicționarului”** pe care îl prezentăm și-au propus să cerceteze în ansamblul elitelor transilvănene din secolul al XIX-lea elita ecleziastică greco-catolică română, pe care o prezintă în 140 de medalioane biografice, volumul urmând să fie și un instrument de lucru.

Dacă ierarhii s-au bucurat de studii și monografii, ei reprezentând primul eșantion al elitei, canonicii, al doilea eșantion din Provincia Mitropolitană de Alba Iulia și Făgăraș, sunt aduși în primul plan al cercetării istoriografice al **„Dicționarului”**. Și este explicabilă atenția dată canonicilor capitulari, ei fiind cei care alcătuiau Capitlul, organism în cadrul Episcopiei sau Mitropoliei prin care îl ajutau pe Episcop **„în**

(continuare în pag. 6)

procesul de administrare spirituală și temporală a diecezei”, - Modelul Capitlului latin a funcționat desăvârșit în Bisericile Catolice de rit oriental, încadrându-se perfect dreptului canonic în structura internă, iar în cea externă, de asemenea, prin modul de organizare și funcționare a instituțiilor ecleziastic - canonicii alcătuiau și Consistoriul.

Din primele pagini autorii prezintă concis istoria Capitlului și a canonicilor în Biserica Catolică, ca să rezerve un spațiu mai larg celor patru Capitluri ale bisericilor catedrale din cele patru dieceze din Biserica Unită, în secolul al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, în perioada Imperiului Habsburgic și a dualismului austro-ungar, din 1867 până în 1918.

La noi, cel mai vechi Capitlu a fost în dieceza de Oradea. Decretul de fondare a Episcopiei Greco-Catolice de Oradea din 1776 institua și Capitlul episcopal. Capitlul era alcătuit din cinci staluri canonice, cu atribuții bine precizate: **prepozitul** (președintele Capitlului pe care îl reprezenta în orice situație), **cantorul** (se îngrijea de celebrarea serviciului divin în Catedrală), **scolasticul** (răspundea de educația tinerilor din învățământul confesional), **custodele** (avea în grijă sa curățenia și frumusețea Catedralei), **cancelarul** (răspundea de buna funcționare a cancelariei diecezane), unii dintre canonici se ocupau de gestionarea fondurilor

funduțiilor eparhiale. La stalurile canonice capitulare se adăugau și canonicii onorifici. Structura aceasta s-a păstrat neschimbată până la suprimarea Bisericii Unite în 1948.

În 1807, la distanță de trei decenii, Episcopul Ioan Bob (1739-1830) înființează **Capitulul la Blaj**, adăugând două staluri canonice în plus față de Oradea. Hotărârea imperială din 1850 avea în vedere dezvoltarea Bisericii Unite: înființarea Mitropoliei și a două dieceze, Gherla și Lugoj. În 1862 ia ființă Capitlul mitropolitan alcătuit din zece staluri. La scară mai mică acest Capitlu reprezenta imaginea Bisericii Române Unite, cu îmbinarea ideală a elementelor latine cu cele orientale.

Prin Bula pontificală a Papei Pius al IX-lea, „**Ad Apostolicam Sedem**” din 26 noiembrie 1853, s-a înființat Episcopia Greco-Catolică de Gherla, mai târziu numită de Cluj-Gherla. La aceeași dată, prin Bula „**Apostolicum Ministerium**”, lua ființă Episcopia de Lugoj.

Autorii prezintă Capitlul canonicilor pentru fiecare dieceză, cu tot ceea ce este comun prin specificul Capitlului, dar și cu anumite elemente proprii fiecărei dieceze.

Ca și trăsături comune reținem câteva aspecte care au fost studiate și, cu mici diferențe, aceleași în toate diecezele: originea socială și starea civilă a canonicilor, formația

(continuare în pag. 7)

(urmare din pag. 6)

intelectuală și teologică, cariera didactică și ecleziastică și aspectele activității canonicilor.

Unii dintre canonici aveau o ascendență nobilitară - la Oradea din 28 de canonici, 10 aveau o astfel de ascendență, unii având-o dublă, și preoțească. Din rândul canonicilor cu origine nobilitară unii au devenit episcopi Ioan Szabo (1836-1911) - fiul preotului Demetriu Szabo de Cristelec -, fost canonic în Capitlul Episcopiei de Oradea și episcop de Gherla, Alexandru Dobra (1794-1870), și el canonic al Capitlului din Oradea și primul episcop al Episcopiei de Lugoj, Iosif Papp-Silaghi (1813-1873), înrudit cu familia Gheorghe Pop de Băsești, fost preot al parohiei Olosig-Oradea și episcop al Oradei, canonicul Ioan Vancea de Buteasa, Mitropolitul Bisericii Unite (1820-1892), și Mihai Pavel, cu titlul nobilitar „de Peteritea” (1827-1902), vicar foraneu al Maramureșului, episcop de Gherla, episcop de Oradea.

Urmează canonicii proveniți din familii de preoți și de țărani. În timp, se observă apariția unei dinastii de preoți care continuau misiunea părinților. Dintre cei cu obârșie țărănească sunt canonici de înaltă valoare, o valoare greu de atins, este în cazul lui Timotei Cipariu (1805-1887), canonic mitropolitan și vicar general, care „a trăit toată viața ca profesor (la Gimnaziul și Institutul Teologic din Blaj, n.n.), dar prin marea sa pasiune pentru cultură, prin

puterea lui de muncă, disciplină și perseverență, el a reușit să devină unul dintre cei mai mari învățați români...” A fost membru fondator al Academiei Române, erudit care și-a format una dintre cele mai bogate biblioteci de la noi, cu manuscrise rare, de valoare incalculabilă. Ne întrebăm cât din această bibliotecă, în 1948, la suprimarea Bisericii noastre, a fost arsă și aruncată în apele Târnavelor?!

O altă personalitate a fost Ioan Micu Moldovan (1833-1915), teolog, istoric, filolog și pedagog, canonic mitropolitan, vicar general arhidiecezan și prelat papal, profesor la Gimnaziul și Institutul Teologic din Blaj, preot de o rară modestie, care a știut să formeze „... **suflete nobile și mai înalte în credință, cultură și civilizație**”.

Au fost preferați pentru a deveni canonici preoții celibiți, în urma lor cei văduvi și abia apoi, numeric mai puțini, preoții căsătoriți. Vicarii foranei puteau fi numiți canonici, ei erau locțiitori al Episcopului pentru o regiune mai îndepărtată (vicariatul foraneu este foarte vechi, își are originea în Evul-Mediu, sau chiar mai îndepărtată, în epoca Bisericii Primare. În Biserica Unită a fost introdus de Episcopul Ioan Bob).

Formației intelectuale și teologice i s-a dat o deosebită importanță, este cea care a fost și criteriul de bază „**pentru recrutarea și promovarea clerului superior în**

(continuare în pag. 8)

Biserica Unită". Majoritatea viitorilor canonici, după absolvirea studiilor secundare la școlile confesionale din Oradea, Beiuș, Carei și Blaj - „**Blajul devenise simbolul elitist al sistemului educațional greco-catolic în ansamblul său încă din secolul al XVIII-lea**” - își continuă studiile - teologia și filozofia - la Seminariile din Imperiu, Viena, Budapesta, Ungvar și Trnavia și, bine-nțeles, Roma. Pentru statutul de canonic, sunt preferați preoții cu studii superioare în străinătate, cu precădere cei de la Roma, având greutate și doctoratele obținute.

La Oradea, selecția de promovare al clerului superior avea în vedere formația intelectuală și profesională, la care se adăugau abilitățile administrative, activitatea de pastorație sau în învățământul confesional și o anumită preferință pentru cei care nu erau implicați în viața politică. Oradea s-a remarcat prin canonici - profesori la „Preparandie” sau la „Institutul Teologic”, preoți de vastă cultură, erudiți, autori de opere teologice și manuale și, în același timp, apostoli ai răspândirii culturii și literaturii române, a apărării drepturilor poporului român. O astfel de personalitate a fost eruditul canonic Augustin Lauran (1844-1912), format în Cetatea Eternă, cu o credință catolică fermă, director al „Preparandiei” și rector al „Institutului Teologic”, curajos în toate situațiile și luptător pentru mișcarea românească.

Dieceza de Oradea a participat la trei Sinoade Provinciale, unde a luat atitudine împotriva includerii Bisericii Unite în proiectul de organizare a autonomiei catolice maghiare, în 1894, și, mai târziu, în 1912, împotriva trecerii unei părți din Biserica Unită la Episcopia de Hajdudorog. Canonicatul Bisericii Unite a fost foarte implicat la ridicarea Blajului la rang de Mitropolie.

Canonicii mitropolitani și canonicii din toate diecezele, preoți-profesori, au desfășurat aceeași activitate importantă în formarea generațiilor de preoți și intelectuali ai Transilvaniei, cu o contribuție însemnată în peisajul spiritual și cultural al timpului. Canonicii au fost autori de valoroase opere teologice, literare, lingvistice, istorice, științifice și juridice. Sunt multe personalități care se cer amintite, dar spațiul nu ne permite, ne oprim la câteva: Augustin Bunea (1857-1909), membru al Academiei Romane, „**faima Ardealului**”, cum îl numea N. Iorga, care l-a apreciat în mod distinct. Copleșea prin întinsele orizonturi ale culturii, este reprezentantul unei noi generații de istorici atașați Bisericii Greco-Catolice, autor al lucrărilor „**Din istoria românilor. Ioan Inocențiu Klein**” și „**Istoria scurtă a Bisericii Române Unite cu Roma**”. În continuare reținem pe Alexandru Cura (1876-1936), care a fost unul

(continuare în pag. 9)

(urmare din pag. 8)

dintre primii redactori ai revistei „**Luceafărul**” și unul dintre redactorii principal ai periodicului „**Unirea**” de la Blaj, autor de proză literară. Canonicele, mai târziu Mitropolitul Vasile Suciuc (1873-1935), a colaborat la „**Cultura creștină**” și s-a impus prin numeroase lucrări de actualitate și astăzi, cum sunt „**Teologia fundamentală dogmatică**” și „Teologia dogmatică specială”. Ar fi nedrept să-l omitterem pe Florian Stan (1857-1924) prepozit, profesor, vicar general episcopal la Oradea și episcop titular de Axiopolis. La moartea dramatică a Episcopului Demetriu Radu, din 9 decembrie 1920 până la instalarea Episcopului Valeriu Traian Frențiu, la 4 mai 1922, a condus destinele diecezei de Oradea în calitate de vicar capitular. Si nu-l putem omite nici pe Iacob Radu (1869-1932), vicar, canonic, prepozit la Oradea. Studiile – teologia și filozofia - le-a urmat la Roma. În țară s-a remarcat ca preot, istoric, om de cultură, publicist și autor de lucrări, dintre care cea la care se apelează de istoricii Bisericii Unite este „**Istoria Diecezei Române Unite a Orăzii Mari**”.

„**Dicționarul**” pe care îl prezentăm are 454 de pagini, cele mai multe, 327, cuprind „**Medalioanele elitelor din Biserica Greco-Catolică**” aflate în secvența numită „**Notă asupra ediției**”. Medalioanele sunt realizate în aceeași structură: **Date biografice; Studii; Cariera ecleziastică sau cariera didactică și**

ecleziastică; Activitatea; Distincții; Lucrări și Referințe bibliografice.

Alcătuirea celor 140 de „medalioane” este realizată într-o formă concisă, reținându-se aspectele esențiale din viața și activitatea unei elite, ceea ce motivează și încadrarea în rândul celor mai înalte valori. Astfel, sunt date informații potrivit cerințelor unui dicționar, dar sunt și depășite. Autorii trec dincolo de datele strict informative cerute unei astfel de lucrări, informațiile sunt mai bogate. În centrul „medalionului” este portretul moral al personalității prezentate, portret realizat printr-un cumul de date care fac să renască sub ochii cititorului un om și o viață. De-acum, scrisul nu mai poate fi neutru întotdeauna, sensibilitatea autorilor este abia reținută, dar „uneori, și exprimată direct sau prin vreun citat bine ales. Pentru canonicul Oradiei, Coriolan Ardelean (1860-1918), un timp profesor la Gimnaziul din Beiuș, autorii apelează la un portret publicat în „Unirea”: „**Două decenii cât a stat la gimnaziu ne-a dat modelul adevăratului dascăl român. Nesfârșita bunătate, inima caldă și deschisă pentru miile de elevi ce s-au părăndat în vremea aceasta în fața catedrei de pe care propovăduia lumina și pacea, și iubirea de oameni [...] toate aceste podoabe sufletești au făcut din profesorul Ardelean Baci-Cori al nostru, al tuturor**”

(continuare în pag. 12)

PAGES BILINGUES

Association des Amis de l'Église Gréco-Catholique de Roumanie, Blaj

“C'est ce que derange qui fait vivre”

Cardinal Alexandru Todea

Chers amis,

Je croyais atteindre enfin le grand Danube, mais je n'étais qu'au bord du Soroksari. Fatigue, lasse, dépité, le pluie commençant a tomber, je me refugiai dans un hôtel ou il restait un chambre (?)... Le luxe ne correspondait pas a mon état. Je demande le prix 82 euro, je jette un coup d'oeil vers la rue. La pluie continue de tomber. Il se fait tard. Tant pis. Dans la nuit je me dis: „82 euro pour un nouit! Ce n'est pas possible, je me suis fait arnaquer”. Le lendemain, quand je demande un facture pour mes sponsors (oh, vilain menteur!), on me dit que ce sont les prix pratiques a Budapest.

Quoi qu'il en soit je ne moisiroi pas ici et tant pis pour le courrier perdu, je trouverai une autre solution. Ce qu'il me faut c'est quitter au plus vite cette ville trop chère pour moi, pour mon portefeuille surtout. Je prends un petit déjeuner au premier bar que je trouve ouvert puis essaie de retrouver au plus vite la piste de l'Eurovelo.

Ce n'est pas très évident et je dois traverser un Budapest en fete le 1-er Mai avec des quais réserves a différentes animations: course automobiles etc.

Néanmoins dans la soirée j'atteins par des sentiers très fréquentes l'hôtel Romai dans banlieude Budapest. Du bout d'unezone occupée par des bars, des restaurants, des espaces de jeu on les gens principalement des cyclists viennent de la capital en villégiature, sous ma fenêtre je peux si je le veux entendre un chanteur français qui anime la soirée. Mais je prefere pe reposer et corriger une douleur gauche. Demain je me lancerai le long du Danube qui s'etend, la, tout près de moi.

(a suivre)

„Ceea ce ne deranjează ne face să trăim”

Cardinal Alexandru Todea

Dragi prieteni,

Eu credeam că am ajuns la Dunărea cea mare, dar nu eram decât în apropiere de Soroksari. Obosit, la capătul răbdării; în ciudă, o ploaie începea să cadă și mă refugiai într-un hotel unde puteam găsi o camera (?) Luxul nu corespundea situației mele. Nu-mi puteam permite mai mult de 82 de euro. Am aruncat o privire spre stradă. Ploaia continua să cadă. Se făcea târziu. Atâta pagubă. Noaptea mi-am zis: „82 de euro pentru câteva ore! Nu e posibil! Mă simțeam escrocat”. În ziua următoare, când am cerut la recepție o factură pentru sponsorii mei (Oh, bătrân mincinos!), mi s-a spus că acestea sunt prețurile practice la Budapesta.

După aceasta, ca să nu mai vegetez aici și din cauza poștei pierdute, urma să găsesc o altă soluție. Trebuia să părăsesc cât mai repede acest oraș foarte scump mai ales pentru portofelul meu. Am luat micul dejun la primul bar pe care l-am găsit deschis, apoi am încercat să găsesc foarte repede pista bicicliștilor.

Nu-mi era prea evident că trebuia să traversez o Budapesta la sărbătoarea de 1 Mai, cu rezerve pentru diferite spectacole, curse automobilistice etc.

Cu toate acestea, seara am ajuns la Hotelul „Roma” de la marginea Budapestei. De la început era o zonă plină de baruri, restaurant, spații pentru jocuri unde lumea, mai ales cicliștii veneau în Capitală în vigiliatură. Sub fereastra mea și, dacă voiam, puteam să ascult un cântăreț francez care anima seara. Dar am preferat să mă odihnesc și să-mi tratez o durere care mi-a apărut în partea stângă. Mâine voi porni în lungul Dunării care curgea, acolo, aproape de mine. (va urma)

(urmare din pag. 9)

(„Canonici, profesori și vicari foranei din Biserica Română Unită - 1853-1918 - „Dicționar”, coordonator Mirela Popa-Andrei, Ed. Mega, Cluj-Napoca, 2013, p.85).

Se spune că trecutul nu se încheie niciodată, valorile lui sunt preluate de urmași și în pofida unor mutații inerente evoluției societății, ceea ce este fundamental rămâne. Credința, căutarea și respectul onest al adevărului, înțelepciunea, loialitatea, cumpătarea, lucrul bine făcut și responsabilitatea, dăruirea și jertfa sunt câteva din valorile morale ale elitelor Bisericii Unite, puse în lumină și atenție prin „**Dicționarul**” analizat.

Suprimarea Bisericii Greco-Catolice în 1948, risipirea bibliotecilor și a bunurilor ei a făcut o adâncă ruptură între trecut și prezent; cu atât mai mult suntem recunoscători Doamnei Mirela-Popa Andrei și cercetătorilor care ne-au făcut cunoscut un organism al Bisericii Unite, Capitlul”, și distincția sufletească a elitelor care l-au reprezentat.

S-ar putea spune că aceste valori-cheie nu-și au locul în lumea contemporană stăpânită de relativism, dar „**ele pot dobândi însă, fie și numai prin raritatea lor o noblețe care poate <răscumpăra> rătăcirile și pervertirile contemporanilor**”. Și credincioșii Bisericii Unite cu Roma au această datorie.

Otilia BĂLAȘ

Mereu primăvara

De-am ști ziduri din ramuri vii zidi
nici o însingurare n-ar mai ști
pe lume vrejui primăverii hotare.
De irumperea luminii în sevele vii
neschimbător mulțumind țărâni
la aceeași chemare,
ne-am ști firesc aminti, dezăbrelî,
cuprinși cu fiecare lucrare în timpul
în care vom ști veni
florii din inimă cer și pământ
apă și flăcări de dor, însetând,
vibrând, întru aceeași chemare.

Mirela FILIMON

SURORILE OBLATE ASUMPTIONISTE

La începutul secolului al XIX-lea, la 30 august 1810, se naștea primul copil al vicontelui Henri d'Alzon, o familie nobilă din Vigan, orașel din sudul Franței. Copilul va fi numit Emmanuel Joseph Marie Maurice și va fi botezat pe 2 septembrie, zi pentru care va avea o atenție deosebită toată viața. După el se vor mai naște alți trei copii (două fete și un băiat) pentru care el va simți o afecțiune deosebită. Inițial, tânărul Emmanuel d'Alzon se va îndrepta către o carieră militară, pentru ca la scurt timp, deziluzionat de starea precară a moravurilor ofițerilor, să se dedice trup și suflet apărării drepturilor lui Dumnezeu într-o lume care se îndepărta din ce în ce mai mult de Creatorul său.

Astfel, se decide să facă seminarul și la 26 decembrie 1834 este sfințit preot, iar cinci ani mai târziu, este numit vicar general al Episcopului de Nîmes, Msg. Cart. Dar tânărul preot nu se mulțumește doar să îl asiste pe Episcopul său în misiunea de îndrumare spirituală a diecezei, ci, foarte curând, vede necesitatea de a se implica prin diferite activități în educarea poporului. Astfel, organizează asociații de copii, conferințe pentru adulți, pelerinaje la diferite sanctuare, se ocupă de presă etc.

Îi fondează pe Augustinienii Asumpționiști pe 25 decembrie 1850, când depune voturile călugărești

împreună cu alți patru preoți și ia ca devize ale Congregației „Vie împărăția Ta” și „Iată-mă, trimite-mă” spre a arăta totala disponibilitate pentru a lucra în imensa vie a lui Dumnezeu. Dă Congregației sale trei direcții pe care le considera prioritare pentru timpul său: educația, predilecția față de cei săraci și ecumenismul. Visul fondatorului nostru, părintele Emmanuel d'Alzon, era de a contribui la înlăturarea schismei dintre Orient și Occident. Pentru a se implica în readucerea tuturor într-un singur staul, așa cum era înțeles pe vremea aceea ecumenismul, îl trimite mai întâi pe părintele Victorin Galabert, ca misionar în mijlocul poporului bulgar, în anul 1862, aceasta și la îndemnul Sfântului Părinte Papa Pius al IX-lea care îi spusese în cursul unei întrevederi: „Binecuvântează toate operele dumneavoastră din Orient și din Occident”. După cum se vede îndemnul Papei nu a rămas fără ecou în inima părintelui d'Alzon.

În 1865, la 24 mai, le fondează pe Surorile Oblate Asumpționiste și le dă aceleași devize și aceleași câmpuri de apostolat ca și călugărilor. Noi ne-am născut dintr-o necesitate, aceea de a-i secunda pe Frații Augustinieni Asumpționiști în apostolatul lor început deja în Bulgaria. Primele Oblate au fost formate pentru această

(continuare în pag. 14)

(urmare din pag. 13)

țară din Est unde au și plecat odată terminat noviciatul lor.

În Bulgaria, Frații Augustinieni Asumpționiști au avut școli și seminarii în orașele mai importante ca Adrianopol, Plovdiv, Sofia. În toate aceste localități ei au fost secundați de Surorile Oblate Asumpționiste, care asigurau partea practică a misiunilor. Această colaborare continuă și astăzi în Plovdiv, unde frații și surorile se unesc într-o misiune comună în serviciul poporului bulgar, frații asigurând celebrările liturgice și asistența spirituală a credincioșilor catolici de rit oriental, iar surorile implicându-se în permanența și în curățenia bisericii, în cateheza copiilor, oferind și studentelor un loc liniștit și ocrotit în căminul pentru tinerele fete pe care îl conduc și dând mărturie prin viața lor oferită lui Dumnezeu de iubirea pe care o poartă lui Cristos.

Aceeași colaborare o putem observa și în Turcia, țară musulmană de data aceasta, unde credincioșii creștini de orice rit sunt minoritari. Și aici misiunile fraților și surorilor datează de la începuturile Congregației, deoarece carisma primită de la fondatorul nostru este caracterizată de „un zel arzător, îndrăzneț și dezinteresat” în serviciul Bisericii. A trebuit într-adevăr multă îndrăzneală și curaj pentru a fonda comunități misionare într-o țară musulmană cum este Turcia, și trebuie și astăzi o mare iubire și dăruire pentru a continua

să fii un far creștin și o stâncă de neclintit în marea culturii musulman. Dar, pentru Dumnezeu s-au găsit întotdeauna suflete generoase care să anunțe vestea cea bună acolo unde sunt trimise. Mai multe comunități au fost deschise și în Turcia la început, dar astăzi numai comunitatea din Istanbul își mai continuă misiunea.

În România, Surorile Oblate Asumpționiste au venit în 1925 la invitația Episcopului Greco-Catolic de Oradea, Traian Frențiu, iar prima lor misiune a fost la Beiuș, unde au lucrat la „Liceul Româm Unit de Fete”, foarte apreciat în vremea aceea. Liceul avea și internat, „Internatul Pavelian”, fapt ce dădea posibilitate surorilor să dea o bună educație tinerelor și în afara orelor de curs. În acest liceu s-au format multe tinere în acea perioadă, unele dintre ele mai sunt în viață și care își aduc aminte cu mare drag de anii de formare din timpul liceului. Noi, Oblatele de astăzi, avem posibilitatea de a măsura dăruirea și iubirea surorilor mai mari ascultând persoanele care ne vorbesc despre casele religioase în care au fost formate de predecesoarele noastre. Aceste mărturii ne emoționează, ne bucură și ne stimulează, căci ne simțim chemate să ne ridicăm la nivelul lor. La Beiuș funcționa și noviciatul din România al Congregației și multe surori românce s-au format acolo, surori pe care noi, cele care am venit

(continuare în pag. 15)

(urmare din pag. 14)

după căderea comunismului, le-am cunoscut și apreciat.

Tot în țară, surorile au mai avut comunități și în București, unde mare parte dintre ele deserveau L'Hopital de l'Assomption, devenit Spitalul Panduri în timpul comunismului, astăzi spitalul „Doctor Burghilea”, în calitate de asistente medicale. Spitalul a aparținut Congregației, dar a fost naționalizat în 1948, odată cu celelalte bunuri mănăstirești. Dar chiar și în perioada comunistă câteva surori au continuat să lucreze în acest spital, la cererea directorului de atunci al spitalului, doctorul Burghilea, care le aprecia foarte mult pe surori și a cerut să nu fie demise. Astfel, un număr de șapte surori au lucrat acolo până la pensionare, dedicându-se cu toată ființa îngrijirii bolnavilor și continuându-și cu fidelitate viața religioasă, vestindu-l pe Cristos prin comportamentul plin de caritate.

În perioada comunistă surorile au fost dispersate în toată țara, fiecare reîntorcându-se în regiunea natală; doar câteva au continuat să trăiască în comunitate în câteva apartamente situate în București și Satu Mare. Astfel, am avut surori în Târgu Mureș, Alba Iulia, Turda, Sibiu, Sighetu-Marmației, Baia Mare, Bistrița, surori care, deși supravegheate și tracasate, au avut curajul de a ține legătura unele cu altele și chiar de a se întâlni din când în când, dar mai ales s-au ajutat reciproc și s-au susținut în fidelitatea

față de voturile făcute lui Dumnezeu.

Dacă înainte de comunism Surorile Oblate Asumpționiste se găseau în România cu precădere în ritul bizantin, după căderea comunismului, ele au renăscut în Moldova, în ritul latin. Centrul renașterii lor a fost orașul Bacău unde, încă dinainte de căderea comunismului, se adunau primele candidate la viața de Oblată sub îndrumarea soriei Jozefa Erdeș, sora părintelui Ștefan Erdeș, de pioasă amintire, decan de Bacău în vremea aceea. Cu toate riscurile, părintele Erdeș ne-a deschis porțile casei decanatului unde ne puteam aduna o dată sau de două ori pe lună în funcție de ritmul pe care ni-l permiteau obligațiile vieții civile. Astfel, cu o lună înainte de căderea comunismului, în noiembrie 1989, primele patru surori depuneau voturile simple, după un noviciat de câțiva ani, făcut în acest mod și aprobat și acceptat de Vatican. Voturile au fost depuse în ascuns, în biblioteca decanatului de Bacău, dar în prezența Excelenței sale Episcop Petru Gherghel, câțiva preoți și în prezența altor aspirante și a câtorva persoane din familiile surorilor. Cele patru surori sunt: sr. Angela Bitiușcă, sr. Monica Ante, sr. Ana Maria Dorcu, sr. Tereza Dămătăr. Aceste surori, ca și cele care au urmat, sunt rodul rugăciunilor surorilor ce ne-au precedat care nu au încetat să speri în renașterea Congregației pe pământul românesc. Astăzi aducem un pios omagiu amintirii lor, căci aproape toate s-au întors în casa Tatălui unde primesc răsplata

(continuare în pag. 16)

pentru rugăciunile lor neconținute și pentru viața exemplară.

În momentul căderii comunismului viața religioasă a putut să își reia locul în societate, organizându-se și extinzându-se din ce în ce mai mult. Surorile Oblate au deschis inițial trei comunități în Bacău și în jurul lui, apoi la Iași, Suceava, Oradea, Satu Mare și București, la ele adăugându-se și comunități din străinătate în care activează surori române, cum ar fi cea din Plovdiv (Bulgaria) și Moscova (Rusia), și care din punct de vedere administrativ depind de Regiunea României.

La Oradea am fost invitate de episcopul Vasile Hosu, de pioasă amintire, care avea cunoștință de buna educație ce se dăduse în școlile sursorilor și avea mare încredere în ele. Comunitatea s-a deschis în 1993, în rit greco-catolic și s-a implicat în câmpul educativ (cateheza în școli și în cadrul bisericii), social și caritativ (colaborare la Caritasul diecezan, vizite la persoane bolnave, sărace sau în vârstă). Astăzi, una din surori este în serviciul Facultății de Teologie Greco-Catolică din Oradea, lucrând ca administrator. O altă soră s-a implicat într-o asociație pentru tinerii cu sindrom Down, cărora le oferă iubirea, bunătatea și înțelegerea de care au nevoie. O alta constituie un element de bază la Caritasul orădean unde își dedică viața și forța ajutorării săracilor.

În România, în general, misiunea sursorilor este de natură caritativă căci avem un orfelinat la Barați (lângă Bacău), dar și de natură socială, deoarece ne ocupăm și de educarea tinerelor pe care le primim în casele noastre pe perioada studiilor asigurându-le un loc liniștit și ocrotit, putând astfel contribui și la educația lor umană și religioasă prin organizarea de momente zilnice de rugăciune sau de conferințe cu teme adecvate vârstei lor. Alte surori lucrează în domeniul medical, unde se dăruiesc îngrijirii bolnavilor, sau sunt profesoare de diferite materii.

În orice domeniu ar lucra, surorile se străduiesc să-L vestească în primul rând pe Isus Cristos, Domnul și Mântuitorul nostru, pe care caută să îl cunoască și să îl recunoască din ce în ce mai mult în viața proprie, în cea a celor din jur și în cea a societății. Căutând realizarea devizelor Congregației noastre, „Vie împărăția Ta” și „Iată-mă, trimite-mă”, surorile sunt disponibile să slujească acolo unde este nevoie și unde sunt trimise. Peste tot ele lucrează la sfințirea societății, dar și a sufletului propriu pentru ca împreună cu toți oamenii să ajungă la mântuirea adusă de Domnul nostru Isus Cristos.

**Sr. Elisabeta BALINT
Oblata Asumptionista**

Anul Sfânt al Milostivirii

A avut loc marți, 5 mai 2015, la Sala de presă a Sf. Scaun, prezentarea calendarului manifestărilor din Anul Sfânt al Milostivirii și a logo-ului, emblema specifică a acestui eveniment extraordinar pentru viața Bisericii. Au intervenit președintele Consiliului Pontifical pentru Promovarea Noii Evanghelizări, arhiepiscopul Salvatore Fisichella, și subsecretarul aceleiași departament, mons. Graham Bill.

După cum a specificat papa Francisc în bula de proclamare "Misericordiae vultus", Anul sfânt extraordinar este prilejuit de împlinirea a 50 de ani de la încheierea Conciliului Vatican II, drept care manifestările încep la 8 decembrie 2015 și se încheie la 20 noiembrie 2016. De data aceasta, jubileul milostivirii are o specificitate: "Acesta este un Jubileu tematic. Are la bază conținutul central al credinței și intenționează să recheme Biserica la misiunea ei prioritară de a fi semn și mărturie a milostivirii în toate aspectele vieții pastorale".

Arhiepiscopul Fisichella a prezentat în cuvântul său și emblema Anului jubiliar al milostivirii, așa numitul "logo", care a spus că reprezintă "o sumă teologică a milostivirii" pornind de la moto-ul luat din Luca 6,36: "Fiți milostivi precum Tatăl vostru este milostiv". Biserica "și propune să trăiască milostivirea după exemplul Tatălui care cere să nu judecăm și să nu condamnăm, ci

să iertăm și să dăruim iubire și iertare fără măsură" (cf Lc 6,37-38).

Logo-ul anului jubiliar este opera preotului iezuit sloven Marko Ivan Rupnik.

Imaginea, foarte îndrăgită de Biserica din primele veacuri, pentru că exprimă iubirea lui Cristos care duce la împlinire misterul întrupării sale prin răscumpărare, scoate în evidență profilul Fiului lui Dumnezeu care îl ia pe umerii săi pe omul răătăcit. Desenul este realizat în așa fel încât să arate că Bunul păstor atinge în profunzime trupul omului și o face cu o iubire atât de mare încât îi schimbă viața. Cele trei ovale concentrice, de culoare din ce în ce mai clară spre margine, sugerează mișcarea lui Cristos care îl poartă pe om din noaptea păcatului și a morții. Pe de altă parte, profunzimea culorii mai închise sugerează și iubirea de nepătruns a lui Dumnezeu Tatăl care pe toate le iartă.

Toate manifestările sunt și vor fi publicate pe site-ul internet al jubileului (jubilaummisericordiae.va sau im.va).

A. DANCĂ <http://ro.radiovaticana.va>

Papa Ioan Paul al II-lea (XVI)

La 13 mai 1981, după-amiaza, la ora cinci, cu micuțul său papamobil, Sfântul Părinte Ioan Paul al II-lea înainta încet prin Piața San Pietro, salutând și binecuvântând pelerinii veniți pentru audiența generală și turiștii. Stătea pe bancheta din spate și zâmbea mulțimii, binecuvântând-o. Potrivit obiceiului, a făcut un tur prin Piață, dând mâna credincioșilor aflați dincolo de barierele de lemn, mulți aveau în brațe copii pe care îi ridicau spre Papă ca să-i binecuvânteze. La al doilea ocol al Pietții, în apropierea Porții de bronz, ținea în brațe o fetiță, pe Sara Bartoli.

În mulțime, dar foarte aproape de Papa, cel mult trei metri distanță, se afla Mehmet Ali Agca, de 23 de ani, condamnat la moarte pentru crimă și evadat dintr-o închisoare militară din Istanbul, terorist cunoscut în lumea întreagă. Cu un „Browning” de calibru 9 a tras în Sfântul Părinte. Mulțimea nu a priceput nimic... Secretarul său, Părintele Stanislaw, alerga cu Papa plin de sânge spre ambulanța aflată în apropiere. Până la spital, Papa a fost conștient, se ruga, dar, ajuns la spitalul „Gemelli”, și-a pierdut conștiința. E de mirare că inima rezista, pierduse trei litri de sânge. Ultima fotografie înainte de atentat îi arată imaginea adevărată, toate imaginile ulterioare vor avea în

ele semnul suferinței.

Operația a durat 5 ore, a fost o intervenție clasică pentru chirurgia militară. Radioul și televiziunea transmiteau lumii toate informațiile legate de starea Papei; a fost la un pas de moarte din cauza hemoragiei puternice. De la chirurgul Crucitti, Frossard află că: **„Proiectilul, după ce intrase prin peretele din față al abdomenului, traversase osul bazinului. Dar organele esențiale fuseseră doar ușor atinse”** - e vorbă de primul proiectil (Luigi Accattoli, „Karol Wojtyła-Omul sfârșitului de mileniu”, Casa de Editură „Viața Creștină”, Cluj-Napoca, 1999, p.134).

Al doilea proiectil, tras la o secundă după primul, i-a atins mâna stângă care se sprijinea de o bară a mașinii și i-a rănit brațul drept.

Peste o săptămână, Radio Vatican a transmis credincioșilor din Piața San Pietro vocea înregistrată a Papei, obosită, dar clară: **„Mă rog pentru fratele care m-a împușcat, pe care l-am iertat sincer. Cu gândul la Isus, preot și victimă, închin suferințele mele Bisericii și lumii”** (Op.cit., p.135).

Cele două proiectile trase în Sfântul Părinte au trecut prin pereții mașinii și au lovit două turiste

(continuare în pag. 19)

(urmare din pag. 18)

americane care au fost internate imediat la Spitalul „Spiritul Sfânt”, aflat la vreo două sute de metri de Vatican.

Papa va rămâne internat până la 3 iunie, iar din 6 iunie și-a reluat lucrul. Peste câteva zile o infecție duce la o nouă internare, apoi la o altă intervenție chirurgicală, iar de o restabilire completă se poate vorbi doar din octombrie, când medicii afirmă că e complet restabilit. A revenit în Piața San Pietro fără teama unui nou atentat, deși îi fusese contraindicat, a coborât între oameni, a mângâiat, a alinat, a binecuvântat.

Vestea că Papa Ioan Paul al II-lea a fost internat în spital a ajuns în toate colțurile lumii. Nu era Papa cel care vizita bolnavii, el însuși era foarte grav bolnav, la marginea vieții. Fotografiile din acel timp îl arată „slăbit și cu febră în priviri, ca toți oamenii vârstnici

care sunt victime ale unui accident. În istoria Papalității nu va rămâne indiferentă această imagine a Papei internat în spital” (Op. cit., p137).

Mehmet Ali Agca a fost condamnat la închisoare pe viață. Ancheta efectuată arată că atentatul nu este opera unui delincvent, ci rodul unei mașinațiuni complexe, dar „Curtea e obligată să afirme că elementele obținute nu permit, în acest stadiu, dezvăluirea identității promotorilor <conspirației>” (Op.cit., p.138).

Referitor la atentat, Cardinalul Agostino Casarolli a spus: „O inimă - sau mai multe inimi? O inimă vrăjmașă a înarmat o mână dușmană pentru a lovi în Papă, inima însăși a Bisericii, și pentru a încerca să reducă la tăcere o voce care, singură, s-a ridicat pentru a proclama, cu un curaj provenit din iubire, adevărul, pentru a predica mila și dreptatea, pentru a anunța pacea” (Op.cit., p.138).

Vorbind cu Frossard despre atentat, Papa a mărturisit că nu s-a temut că va muri: „Nu din curaj, ci pentru că în aceeași clipă în care mă prăbușeam în Piața Sfântul Petru, am avut puternicul sentiment că voi scăpa. Această siguranță nu m-a părăsit niciodată, nici măcar în momentele cele mai grele, atât după prima operație, cât și în timpul infecției virale. O mână a tras, alta a condus glonțul” (Op.cit., p.146).

(va urma)

Să ne rugăm împreună

Novenă către Sfânta Fecioară de la Lourdes

O scumpă Fecioară de la Lourdes, ca un sărman pelegrin îngenunchat înaintea Ta, ascund în durere fața mea și plâng. Primește rugăciunea mea și lacrimile mele (*se spune harul dorit*).

Născătoare de Dumnezeu...

O scumpă Fecioară de la Lourdes, sufletul meu este întristat. Se găsește în necaz și frică. Ajută-mă, sprijinește-mă, că te iubesc și te rog (se spune harul dorit).

Născătoare de Dumnezeu...

O scumpă Fecioară de la Lourdes, în inima mea se naște speranța că tu mă vei asculta cu adevărat. Aștept deci harul . Sunt fiul Tău, te voi iubi întotdeauna.

Să fie binecuvântată Sfânta și Neprihănită Zămislire a Sfintei Fecioare Maria, Mama lui Dumnezeu!

Papa Leon al XIII-lea, 10 septembrie 1878.

Colectivul redacțional

Director: prof. Otilia BĂLAȘ

Secretar de redacție: Pr. Olimpiu TODOREAN

Tehnoredactare computerizată: Pr. Olimpiu Todorean

Adresa: Redacția CALEA DESĂVÂRȘIRII
Str. Gen. Magheru, 3/5 - ORADEA -3700 (BH)